

Alte Drucke

**HIER. ZANCHII || MISCELLA-||NEORVM || Libri Tres.|| AD ||
AMPLISSIMVM SE-||NATVM ANTVERP. ET AD ECCLE-||SIAS,
QVÆ PVRIOREM ANTVERPIÆ || profitentur ...**

Zanchi, Girolamo

Neustadt/Haardt, 1593

VD16 ZV 27950

De peccatorum Remissione. An peccatorum remissio semel impetrata, possit fieri irrita: ex Tractat: de Remissione peccatorum, in illa verba I. Ioan. I. Fidelis est, & iustus, vt remittat nobis peccata.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the Head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149561

At, inquires, alibi dicit pro omnibus. Fateor. Quomodo ergo conciliabimus hæc loca? Certè necesse est, ut illi multi accipiantur pro istis omnibus; & isti omnes, pro istis multis. Ideo Augustinus ait: Qui sunt illi omnes? Isti multi. Qui isti multi? isti omnes. Qui sunt ij? Multi ex omnibus hominibus, id est, electi: & omnes isti multi, id est, omnes electi. Ita de mundo: Mundus aliquando accipitur pro vniuerso mundo, tam pro electis quàm pro reprobis: ut Iohan. 1. Mundus per ipsum factus est. Item Iohan. 3. Sic Deus dilexit mundum. omnibus enim obtulit Christum. An non hoc est maximum dilectionis testimonium? Aliquando pro parte, id est, reprobis tantum: Iohan. 15. Ego elegi vos de mundo: Vos non estis de hoc mundo: Iohan. 17. Nō rogo pro mundo. Aliquando pro altera parte mundi, id est, pro electis: ut Ioh. 12. Nunc iudiciū est mūdi: id est, reformatio. Nunc princeps huius mūdi eiicietur forās: id est, extra mūdū. Nā quid eiectus fuit extra cor da reprobatorū? Non, sed tantum electorū. Ita hīc, *συνεκδοχικῶς* esse accipiendum totum mūdū, pro parte, manifestum est. Ioh. 12. Totus mundus vadit post eum.

At quomodo (inquires) est electorū, illorum etiā qui fuerunt à condito orbe, *ἱλασμός*: cum nōdum esset oblatum sacrificium corporis Christi Deo: *ἱλασμός* autē sit illud sacrificium, per quod placatus est Pater? R E S P O N D E O: Discrimē est inter opus redemptionis, & inter vim redemptionis. Opus fuit certo tempori destinatum & definitum: ita ut neq; eis, neq; ultra illud tēpus perfici posset. Ideo Christus sæpe dicebat: Nōdum venit hora mea. Deinde cum esset tempus, noluit differre. Vnde dicebat: An non vis ut bibā illum? Itē: Nunc iudiciū est mundi, nunc glorificatus est filius Dei. Virtus verò redemptionis ad nullum certum tēpus fuit restricta, nec ab vllō tempore dependet: sed à condito orbe communicata fuit electis. Huc illud Apocal. 13. Agnus occisus est ab origine mundi. Et ultra tempus oblatis sacrificij extēditur in finem vsque seculi. Ideo non ait Iohan. Erat *ἱλασμός*: sed, est, etiam nunc, & semper in finē vsq; seculi. Christus in cruce, brachio vtroq; extenso docuit, virtutē suæ passionis & crucis sese extendisse & ad præteritos, qui fuerunt à condito mundo, vsq; ad se Christū: & ad futuros, qui futuri erant in finē vsq; seculi post se. Quare? Quoniā virtus hæc æterna fuit, & est. vnde Apostolus ad Heb. vocat eā æternā: Heb. 9. Christus introiuit semel in sancta, æterna redētiōne inuēta. Quid autē est æternū? Omnia cōplectitur tēpora, præterita, præsentia & futura. Ipsa autē crucis & sacrificij Christi virtus est propriē illud, quod hic ab Apostolo *ἱλασμός* appellatur. Iure igitur ait Apostolus: Ipse est *ἱλασμός* pro peccatis totius mūdi. Est illud totius mūdi, respicit omnia tēpora. Ergo Christus aduocatus est tantū electorū. Origen. in Leuit. Pro illis tantū exorat Pōtifex & aduocatus & propitiator Christus: qui sunt fors Domini, qui eū pro forib. expectāt: qui non recedunt à templo, ieiuniis & orationibus vacātes, &c. Quod verò omnium, etiam sanctiss. sit aduocatus, inde patet: Ioānes enim noster ait, Habemus: nō, Habetis.

De peccatorum Remissione. An peccatorum remissio semel impetrata, possit fieri irrita: ex Tractat. de Remissione peccatorum, in illa verba 1. Iohan. 1. Fidelis est, & iustus, ut remittat nobis peccata.

SEPTIMA quæstio in hac tractatione de Remissione peccatorū, est: An peccatorum remissio semel impetrata, per alia insequentia peccata, irrita fieri possit. Vna ex parte videtur posse fieri irrita, propter duos locos: quorum alter est in Ezech. 18. alter in Matth. 18.

Ezech. 18. Dominus postquam dixisset de impio, si se conuerterit ab impietate ad pietatem, illum victurum, & omnes præteritas illius iniquitates perpetuæ obliuioni mandatū iri: mox de iusto subiecit: Si auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit omnes abominationes, quas operari solet impius, nunquid viuet? Omnes iustitiæ

iustitiæ eius quas fecerat, nunquam recolentur. Item cap. 33. Sic ergo argumentantur: Propter insequentem iniquitatem, præterita iustitia obliuioni mandatur. Ergo etiam propter sequentia peccata, præterita peccatorum remissio irrita fit. Matt. 18. Serue nequã, nõne totũ debitũ remisi tibi? an non debuisses & tu misereri conserui tui? Et iussit eum cõici in carcerẽ, & tradidit eum tortoribus, donec redderet vsque ad minimum quadrantem, &c. Sic & pater cælestis faciet vobis, si nõ remiseritis fratrib. vestris, de cordibus vestris. Sed altera ex parte omnino apparet, sententiam hãc totum euertere Euangelium. In hoc enim totum versatur, vt nobis in Christũ credentibus persuadeat, salutẽ nostram firmam esse, atq; constantem. Qui credit in me, habet vitã æternam. Item: Non venit in iudicium, sed trãsit à morte ad vitã. Atqui non potest nostra salus esse firma atq; constãs: si peccatorũ remissio sit incõstans, & fieri possit irrita. Quæ enim salus ibi fuerit, vbi remissio peccatorũ non sit? Ergo, ne vana sit tota Euangelij doctrina, peccatorũ remissio certa sit necesse est: & quæ peccata fuerũt semel remissa, ea remissa in perpetuum maneant oportet. Deinde certum est illud Apostoli Rom. 11. Sine pœnitentia sunt dona & vocatio Dei. Ezech. 18. Cũ impius conuersus fuerit ab impietate sua, omnium iniquitatum eius nõ recordabor amplius. Ergo remissa peccata non amplius veniunt in iudicium Dei, nec postulãtur ad pœnã. Deum remittere peccata, idẽ est, atque Deum peccata post tergum proiicere: Item, delere iniquitates vt nubem: Item proiicere peccata nostra in profundum maris. Legatur Esa. 38. ibi ait rex Ezechias: Proiecisti post tergum tuum omnia peccata nostra. Apud eundem 44. Deus ait: Deleui iniquitates tuas vt nubem, ô Israë. Mich. 7. Reuertetur & miserebitur nostri, deponet iniquitates nostras, proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Quid sibi volunt hæ locutiones, nisi cũ Deus remittit peccata, ita ea remittere, vt perpetuẽ tradat obliuioni: & ita ea dissipare, vt quasi in fumum, imò in nihilum redigat? Ac proinde quæ remittit peccata, in perpetuum remittere? Sunt hæc omnia certissima. Non potest igitur præteritorum peccatorum remissio, propter aliquod insequens peccatum fieri irrita.

Ad hãc quæstionem, & pro conciliatione horum locorum, quidam sic respondendum esse cẽsent. Primò faciunt discrimen inter gratiã Dei, quæ nullas habet adiunctas condiciones (vt est illa, qua pluit super iustos & iniustos, & solem suum oriri facit super bonos & malos, &c.) & inter eam, quæ non nisi conditionaliter confertur: qualis est gratia remissionis peccatorum, & cõsequenter tota salus nostra, quæ non confertur nisi conditionaliter: nempe si confiteamur peccata, si proximo nos etiã remittamus, si in Christum constãter credamus. Quod ad primam gratiam attinet: illã semper esse & fore firmã, vsque in finem seculi, nec mutari posse. Quod ad secundam, aiunt faciẽdum esse alterum discrimen, nimirum inter Deum & nos. Quod ad Dei bonitatẽ, clementiã & fidẽ attinet: gratiã hanc, id est, remissionẽ peccatorum, & totã salutẽ esse firmã: quia Deus nõ mutat sententiã, suũq; propositũ, & promissiones. Per illum igitur nõ stare, quin remissio peccatorũ semper sit firma & constãs. Et hoc concludi illis locis, quibus probauimus remissionẽ peccatorũ esse firmam & ratã: aiunt, nõ ex parte Dei. Ceterũ quod ad nos attinet, eam posse nostro vitio, nõpe si non seruemus constanter, cõditiones, quas in remissione peccatorũ requirit Dominus, fieri irritã. Et hoc cõcludere illa loca, alterũ ex Ezech. alterũ ex Matt. desumpta. Quod si dicas, si ita res habet, quis ergo poterit seruari? Quis est enim qui non peccet? quis nõ delinquit in iis conditionibus, quas requirit Dominus? in respiciẽtia vera & cõstante? in remittendis ex corde, iniuriis? Item, in fide? Si igitur peccatũ subsequẽs, præteritam peccatorum remissionem irritã facit, nemo certẽ seruari poterit. Respondent isti, faciẽdum esse tertiũ discrimen: nõpe inter peccata, quæ per infirmitatẽ

carnis, à sanctis admittuntur: & inter relapsum, quo prorsus à fide, ab Euangelio, à professione & gratia Christi ad impietatem relabimur, & ibi immorimur. Quemadmodum etiam magnum discrimen est, sordidare pedes post lauacrum: & aliud, post lauacrum prorsus redire ad lutum, & toto corpore in luto (sicut loquitur Petrus) instar suum volutare sese. Item, quemadmodum discrimen est inter peccata, quibus subinde offendit vxor maritum, & contra maritum peccat (id quod cadit in probas etiam, fidasque vxores:) & inter peccatum, quo vxor fidem & vinculum matrimonij adulterando rumpit: id quod non potest cadere nisi in perfidam. illis enim non se reddere coniugalibus societatis exortem vxor fida & honesta: sed tantum isto: Sic etiam aliud esse, simpliciter peccare, etiam si ex aliquo consensu: & aliud, prorsus à Christo & eius Euangelio deficere, à gratia excidere, prolabi, Christum rursus crucifigendo, & ludibrio exponendo. Firmato hoc discrimine, dicunt: Primum, peccata prioris generis cadere etiam in sanctos. & de iis peccatis loquutum Iohannem, 1. Epist. cap. 2. Sed et si quis peccauerit, aduocatum habemus. Peccata verò posterioris generis in reprobos tantum cadere: & de iis peccatis loquutum fuisse Heb. 6. & 10. Apostolum. Deinde dicunt: peccata igitur prioris generis, non facere irritam præteritam peccatorum remissionem: sed tantum peccata posterioris generis. Et de iis posterioris generis peccatis, Ezech. 18. loquutum fuisse, cum ait: Si iustus auerterit se à iustitia sua, &c. Ibi enim loquitur de relapsu ad impietatem, in qua quis moritur. Summa istius responsionis est: Non quoduis peccatum, sed tantum relapsum, quo quis à pietate prorsus ad impietatem relabatur, & in ea contempto Christo & eius verbo constanter perseverat: irritam facere præteritam peccatorum remissionem, & gratiam Dei extinguere.

At verò, huiusmodi relapsus non cadere in electos, sed tantum in reprobos. In reprobis igitur veram esse hanc sententiam: peccatorum remissionem semel acceptam, fieri irritam, nimirum per huiusmodi relapsus ad impietatem.

Et si in his verbis permulta doctè & piè dicta continentur: sententiam tamen ipsam, nempe præteritorum peccatorum remissionem semel impetratam; per insequens peccatum, id est, relapsus, fieri irritam: probare simpliciter non possum. Contendo autem nunquam, & in nemine, & ob nullum peccatum, irritam fieri posse. Nam hæc remissio peccatorum si fiat irrita, vel sit irrita in electis, vel in reprobis. Non in electis: nam per solum relapsus, seu per solum peccatum in Spiritum sanctum (ut isti viri docti optimè sentiunt) potest fieri irrita. Tale autem peccatum, per quod dicunt fieri irritam remissionem peccatorum semel impetratam, cadere non potest in electos, de istorum etiam doctorum virorum sententia. Electi enim nunquam peccant in Spiritum sanctum, nunquam penitus deserunt Christum, nunquam penitus abiiciunt fidem. Stat enim promissio de electis: Iere. 32. Dabo timorem meum in cor eorum, ut non recedant à me. Item stat illud firmum: Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua: Quod autem rogavi pro Petro, rogavi pro omnibus, qui erant in se credituri: Sicut Iohan. 17. docet: Serua eos in veritate: sermo tuus veritas est. Non tantum pro Apostolis hæc habuit orationem, sed pro omnibus fidelibus electisque. Cum igitur peccatum tale, per quod remissio peccatorum potest fieri irrita, non cadat in electos: consequitur, peccatorum remissionem non posse fieri irritam in electis. Hoc est extra controuersiam.

At si dicas, in reprobis fieri irritam: reclamation ratio, reclamation Scripturæ. Ibi enim non potest peccatorum remissio fieri irrita, ubi nunquam fuit impetrata. In reprobis nullum verè vnquam habet locum, peccatorum remissio: Ergo in reprobis nunquam fieri potest irrita. Quod verò reprobi nunquam verè recipiant remissionem peccatorum, manifestum fit iis argumentis, à locis Scripturarum desumptis.

A R G V.

Nunquam
& in nemi
ne, pecca-
torum re-
missio sit ir-
rita.

Reprobi,
nunquam
verè pecca-
torum remis-
sionem con-
sequuntur.

ARGVMENTVM primum ducitur à sanguine Christi, per quem fit remissio peccatorum. Sanguis Christi non est effusus, secundum propositum Dei, pro reprobis: sed tantum pro electis. Alioqui omnes seruarentur. Christus autem ait de suo sanguine: Hic est sanguis meus, qui pro vobis Apostolis, & pro multis (non ait, pro omnibus) effunditur, in remissionem peccatorum. Qui sunt isti multi? Electi. Et si enim alicubi legas, Christum mortuum pro omnibus: illud Pro omnibus bifariam accipi potest: Primum, pro omnibus hominibus, sed subintelligendum sufficienter (vt Scholastici interpretantur) non autem efficaciter. Nos verò loquimur de effusione sanguinis Christi efficaci ad remissionem peccatorum: hunc verò sanguinem ita effusum, efficaciam suam tantum habere in electis, contendimus.

DEINDE, pro omnibus, id est, pro omnibus illis multis, ait Augustinus. Ergo reprobi nunquam recipiunt remissionem peccatorum.

SECVNDÒ, ab oratione Christi idem demonstratur. Illi nunquam impetrant remissionem peccatorum, pro quibus Christus non rogauit, nec rogat. Remissio enim peccatorum impetratur oratione, & intercessione Christi. Atqui Christus non rogauit, nec rogat, pro mundo: id est, pro reprobis. Iohan. 17. Item 1. Iohan. 2. Aduocatum habemus, nos scilicet electi fideles, ad quos scribitur. Ergo, &c. Et illud Rom. 8. apertum est: Quis intentabit aduersus electos Dei? Deus (est) qui iustificat (scilicet electos Dei): quis est qui condemnet (scilicet electos Dei)? Christus (est) qui mortuus est (scilicet pro electis) immò verò qui etiam excitatus est: qui etiam est ad dextram Dei, qui etiam postulat pro nobis (scilicet electis, de quibus perpetuò ibi loquitur:) pro solis ergo electis Christus & mortuus est, & intercedit, & solos electos Deus iustificat.

TERTIÒ, à medio interno, per quod Deus remissionem peccatorum donat: nempe à gratia Spiritus sancti, seu ab illapso Spiritus sancti in corda. In reprobis corda nunquam illabitur Spiritus sanctus, sua gratia. et si enim aliqua luce illuminat illorū mentes: nunquam tamen penetrat illorum corda. Alioqui fierent templum Spiritus sancti & membra Christi. Item qui sunt Christi, habent Spiritum Christi: & qui non sunt Christi, non habent Spiritum Christi. Atqui reprobi non sunt Christi, nec ad Christum pertinent. Ergo non habent Spiritum Christi. Non communicatur autem remissio peccatorum, nisi per Spiritum Christi.

QVARTÒ, ab instrumento interno, quo recipitur remissio: id est, à fide. Remissio peccatorum non potest recipi nisi fide. Reprobi non habent vnquam veram fidem. Tit. 1. fides electorum appellatur. Rom. 10. Non omnes obediunt Euangelio. Item 2. Thessal. 3. Non omnium est fides. Quasi dicat: Est tantum electorum. Actor. 13. Crediderunt, quotquot præordinati erant ad vitam æternam. Ergo, &c.

QVINTÒ, à consequentibus remissionem peccatorum: & primum ab ipsa regeneratione. Quibuscunque peccata remittuntur, ij etiam emundantur ab omni iniquitate: id est regenerantur & purgantur. 1. Ioh. 2. vtrumque enim coniungit, dicens: Fidelis est, & iustus, vt remittat peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. Reprobi nunquam purgantur à peccatis: id est, nunquam regenerantur, aut fiunt filij Dei. Id quod euincitur ex 3. cap. huius epistolæ: Qui natus est ex Deo, non peccat: & non potest peccare, peccatum scilicet ad mortem, de quo Heb. 6. & 10. & per quod sententia prædicta contendit irritam fieri posse remissionem peccatorum. At reprobi peccant hoc modo, & tale admittunt peccatum. Ergo non sunt nati ex Deo: ac proinde sequitur, illis nunquam remitti peccata. Si autem illis non remittuntur vnquam peccata: ergo peccatorum remissio non potest in illis fieri irrita: vbi nulla vnquam fuit.

SEXTÒ,

6. **S E X T Ò**, ab alio consequenti, hoc est, à pace conscientiae. Qui habet remissionem peccatorum, iustificatus est: & iustificatus pacem habet cum Deo. Rom. 5. Reprobi nunquam habent talem pacem conscientiae apud Deum. Vnde Prophetà: Non est pax impiis, dicit Dominus. Ergo, &c.

7. **S E P T I M Ò**, ab alio consequenti remissionem peccatorum: nempe à iure & possessione aeternae vitae. Qui remissionem peccatorum impetrat, ius etiam aeternae vitae recipit: & qui ius recipit, tādē in possessionem ingrediatur necesse est. Atqui reprobī nunquam habent ius, neque possessionem aeternae vitae. Ergo, &c.

8. **R E M I T T E R E** peccata, & iustificare: item remissionem peccatorum consequi, & iustificari: idem sunt. Rom. 4. de iustificatione loquens, citat dictum Psal. 32. Beati quorum remissae sunt iniquitates. Quicumque autem iustificatur, etiam glorificantur: Rom. 8. At reprobī non glorificantur, non igitur iustificantur: quare nec remissionem peccatorum consequuntur vnquam.

At excipies: Quomodo dicis, reprobos nunquam recipere gratiam Dei, Spiritum sanctum, remissionem peccatorum, cum Heb. 6. Apostolus sic dicat: Impossibile est, eos qui semel illuminati sunt, gustaueruntque donum caeleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, &c.

R E S P O N D E O: Discrimen est inter dona Spiritus sancti, simpliciter, & dona Spiritus sancti regenerantis. Huius nunquam participes fiunt reprobī: & de hoc non loquitur ibi Apostolus. Sunt alia Spiritus sancti dona, ut illuminatio mentis: hanc damus. Item Apostolus ait: Gustauerunt, non autem, comederunt, deglutiuerunt, in ventriculo retinuerunt: sed tantum gustauerunt. Faciunt igitur reprobī, sicut quidam, qui panem quidem oblatum, aut vinum, gustant: sed mox expuunt, nec traiciunt in stomachum, ideo illis non potest prodesse. Hic panis est Christus, vinum est sanguis Christi. Gustant saepe reprobī dulcedinem etiam Evangelij, remissionis peccatorum, habent mirabiles gustus spirituales: sed nihil traicitur in cordis ventriculum. Ergo hic locus non concludit, reprobos vnquam habuisse, aut habere posse Spiritum regenerationis & veram fidem. De fide autem temporaria damus: sed ea non est vera, neque iustificans fides.

Q U O D verò ait Petrus, 2. Pet. 1. de reprobis hypocritis, qui cognitionem Christi iactant, sed veram Christi cognitionem non habent, cum neque verae cognitionis fructus habeant: eos oblitos esse, sese à veteribus peccatis fuisse purgatos: iuxta consuetudinem Scripturarum intelligendum est, quae saepe solent iuxta iudicium charitatis, omnes illos qui baptismum suscipiunt, & dant nomen Christo, etsi hypocritica praediti sint fide, appellare sanctos, electos, iustos, peccatorum remissionem consecutos, à peccatis ablutos: quia tales esse iudicat Ecclesia, licet coram Deo tales reuera non sint. Nunc ad illa duo supra citata Scripturarum dicta respondeo.

Primum ad illud Ezech. 18. Sciendum est, ibi Dominum loqui de vera & perfecta conuersione impij, ab impietate ad pietatem, ita ut in ea constanter perseueret in finem usque, cum ait: Si conuersus fuerit impius, vita viuet: omnium iniquitatum non recordabor. Ea enim est nota verae conuersionis, si duret usque in finem. Ita etiam cum ait, Si iustus auersus fuerit à iustitia, &c: de perfecta auersione à pietate ad impietatem loquitur. ij enim soli sunt, qui morte aeterna moriuntur. Notandum praeterea est, ibi non loqui de veris iustis coram Domino: ij enim (ut Scriptura docent) non possunt aeterna morte perire: de hoc autem iusto in Ezechiele ait, Morietur. Deinde verè iustorum memoria non perit coram Domino: Psal. In memoria aeterna erit iustus. De hoc autem iusto in Ezechiele sic ait Dominus: Iustitiae quas fecit, non recolentur. Item, verè iusti non possunt recedere à iustitia, eo modo quo hic loquitur Dominus: nepe per relapsum, qui est peccatum

catum in Spiritum sanctum. Loquitur ergo de illis, qui videntur iusti coram hominibus: de quibus Christus alibi, Matth. 9. Non veni vocare iustos, sed peccatores. Illud tertio notandum: Solis remissa esse peccata, qui sunt verè iusti coram Domino: & contrà, illos solos esse verè iustos, quibus condonata sunt peccata, cum vera iustitia sita sit in remissione peccatorum. Hæc cum ita se habeant, apparet, non posse hinc colligi, remissionem peccatorum semel impetratam, per insequentem iniquitatē, irritam fieri posse. Nā tales iusti, de quibus hic loquitur, cum non sint verè iusti coram Domino: nunquam remissionem peccatorum obtinuerunt, ut antè demonstrauius. Ergo non potest irrita fieri, quæ nulla est.

SEDESTO, loquatur de verè iusto, cui remissa sunt peccata: hinc tamen nihil concluditur. Quare? Quia conditionaliter loquitur. Si (inquit) iustus auerterit se, &c. Conditionalis autem (ut Dialectici loquuntur) nihil ponit in esse. Nō sequitur: igitur se auertit verè iustus, à iustitia sua, &c. Potest quidem auertere se, spectata eius natura: sed spectata Dei promissione, qui de verè iustis pronuntiavit, Jerem. 32. Dabo timorem meum in cordibus eorum, ut non recedant à me, non possunt se auertere ea auersione, de qua hic loquitur: perfecta scilicet; & finali. At, Quare ergo sic loquitur Dominus, si non possunt per Dei gratiam auertere se? RESPONDEO: Duabus de causis: tum ut illos doceat, quid sibi faciendum sit: nempe perseverandum in iustitia, & nullo modo ad iniquitatem declinandum: tum, ut eos in timore retineat. Hoc facit bifariam. Primum, ostensa illorum imbecillitate, quod scilicet, suapte natura faciles sint ad hunc relapsum, à pietate ad impietatem: Deinde, patefacta sua ira aduersus eos, qui sic prolabuntur: nimirum se illos æterna morte plexurum. Timor autem hic utilis est sanctis: quia hoc tanquam freno retinentur in officio & vera pietate, & ita cum timore & tremore suam operantur salutem, ut ad Philip. 2. Apostolus faciendum esse docet. Sed prior responsio, vera est responsio, sumta ex genuina verborum Prophetæ intelligentia.

AD illud Matth. 18. Notandum primum, parabolas & similitudines non ita esse rebus, quarum declarandarum causa illæ proponuntur, accomodandas, ut debeant cum rebus ipsis omni ex parte conuenire: alioqui non essent parabolæ, sed res ipsæ. Spectanda semper est mens illius qui parabolam proponit, in quem finem proponat, & quid velit: alioqui multa absurda consequerentur. Cum igitur hæc sit parabola, non debemus singula parabolæ verba, ad rem, de qua loquitur Christus, nimis argutè accommodare, vel potius torquere: sed spectanda est Christi mens & propositum. Docuerat, condonandas esse fratribus iniurias, seu debita. Mox subiecit hanc parabolam, ad suum propositum confirmandū, & declarandum. Hac igitur parabola docet necessarium esse, ut qui volunt sibi à Deo debita remitti: ipsi quoque fratribus debita cōdonent. Hæc enim parabola primò proponit exemplū regis, qui cōdonauit seruo debitum. Docet igitur, nos habere Dominū cælestem, clementē & facilimū ad condonanda peccata: sed ita, ut cum non simus soluendo, ea nobis condonari petamus. Proponit deinde exemplū famuli, qui non condonauit confamulo suo: & verba regis, An nō debuisti & tu cōdonare confamulo tuo? Docet igitur, Deū à nobis exigere, ut vicissim fratribus veniā petentibus iniurias condonemus: & debita, cum non sunt soluendo, remittamus. Subdit postremò, regē iussisse ingrātū famulum tradi in manū tortoris, &c. Proposita verò parabola mox Christus, quid sibi illa voluerit indicare, explicat dicēs: Sic & Pater cælestis faciet vobis, si nō remisistis quisque de cordibus vestris. Ex iis verbis nō debet inferri, Deum igitur peccata iam condonata iterum nobis imputaturū, & ea puniturū: quia pugnat hæc doctrina cū apertis Scripturarū testimoniis, ut patet. Sed vnū cōcludit, idque conditionaliter: nisi igitur & nos remittamus

ramus fratribus, daturus nos grauissimas pœnas, idq; (vt hoc demus *en tñs. Car. ex hñs*) in carcere inferni. At quomodo potest hoc fieri, si iam condonata sunt nobis peccata? **R E S P O N D E O:** Quia si non remittimus, testimonio est, nobis quoque non fuisse remissa: cum nostra fraternarum iniuriarum remissio, effectus sit remissionis diuinæ, qua nobis nostra remisit peccata. Summa: Voluit Christus ostendere, illos falli, qui putant sibi remissa esse peccata à Deo: cum tamen interim ipsi non remittant fratribus.

E T I A M sic dici potest: Christum voluisse docere hac parabola, quid nobis futurum foret, si Deus summo iure vellet nobiscum agere, cum non remittimus fratribus ex corde puro: nempe id quod etiam illi ingrato famulo. Iure enim posset Deus omnia à nobis repetere debita. At nō sequitur, illud ergo fieri. Quis enim est nostrum, qui etsi remittit iniurias, remittat tamen ex tam puro corde, quàm Christus exigit? Nobis tamen dubitandum non est de remissione peccatorum nostrorum.

A D id, quod dicunt isti doctissimi viri, pro conciliandis iis Scripturarum locis, qui videntur pugnare: Etsi remissio peccatorum sit irrita, quia tamen non fit vitio Dei, sed nostro: iccirco loca Ezechielis & Matth. 18. non pugnare cum aliis locis, quibus probatur remissio peccatorum esse rata & firma: hæc enim intelligi de firmitate remissionis peccatorum, quò ad Deum, & respectu Dei. **R E S P O N D E O:** Hoc modo loca illa, meo iudicio, nō conciliari. Etenim si potest fieri irrita quouis modo, nempe vitio nostro: ergo Deus peccata semel obliuioni tradita, in memoriam reuocabit: id est, puniet. At ipse ait absolute, Non recordabor amplius. Non ait, Nō recordabor amplius, nisi vos iterum peccetis: neque ait, Quod ad me attinet: sed absolute pronuntiat, se non amplius recordaturum.

D E I N D E, Quæ erit certitudo nostræ salutis, & condonatorum peccatorum, & quòd Deus non puniet nos propter illa: si remissa peccata, iterum in iudicium & ad pœnam reuocari possunt?

T O L L I T U R etiam discrimen inter legem & Euangelium. Quod autē est discrimen? Hoc, quòd in lege, & per legem offertur salus, sed cum operum cōditione. In Euangelio, certa, sine conditione: tantummodo recipiamus illam. Quomodo? Fide. Vbi? In cor apertum & dilatatum per contritionem. Si igitur remittuntur peccata cum hac conditione, nimirum si non amplius peccemus: quòd si peccemus iterum, illa antè condonata, in iudicium productum iri: relapsi sumus ad legem. Præterea si talis conciliatio valet, nos quoque de lege sic possumus dicere: certam esse salutem & iustificationem ex lege, quòd ad Deum attinet, quia per eū non stat, quin iustificemur ex operibus legis: sed vitio nostro fieri, ne iustificemur. Et hoc verum est. Si autem idem etiam dicimus de Euangelio, remissionem quidem peccatorum esse firmam & certā respectu Dei: sed nostro vitio fieri, vt iterum imputentur, & salus sit incerta: Quod igitur erit discrimen inter Euangelium & legem? In lege, & per legem, salus & iustitia, ac gratia Dei nobis erat incerta, non rata, non firma: idque vitio nostro. Differt autem in hac re Euangelium à lege. Ergo in Euangelio iustitia, salus, remissio peccatorum, gratia Dei, nobis in Christum credentibus est certa, firma, constans, nec potest fieri irrita: quia pendet ex gratia Dei, sine respectu & conditione nostrorum operum. Illud igitur constanter aio, remissionem peccatorum, in quibus locum habuit semel, in eis semper esse firmam & ratam, nec ob vllum peccatum in eis posse fieri irritam: Quia electi peccatum illud, per quod irrita fieri potest, nunquam admittūt. Re-probi verò, nunquam ipsam peccatorum remissionem verè consequuntur. Illud verò addo nouorum peccatorum nouam semper remissionem electis esse petendam, & impetrandam. Multi quoque Patres, & inter Scholasticos præcipui, non solum

solum mecum sentiunt: sed etiam multis, & firmissimis quidem illis rationibus, hanc nostram sententiam probant, atque confirmant. Scio quàm magni sint viri, qui diuersam sententiam defendunt: & illos obseruo, atque suspicio. Cæterum quia nihil dicendum aut docendum est, contrà quàm sentias aut credas: idcirco (sine vllius tamen præiudicio) meam volui hac de re, cādīdè atque apertè explicare sententiam: meliorem amplexurus, si melior demonstrabitur. Quanquam (vt liberè quod sentio dicam) si bene altera sententia intelligatur, agnoscetur nihil à nostra differre: nisi in hoc, quòd illi volunt, ipsos quoque reprobos, sua fide temporaria, remissionem peccatorum assequi. De electis enim nulla inter illos & me est controuersia. Cæterum cum isti quoque doceāt & scribant, fidem temporariam non esse veram & iustificantem fidem: cōsequitur, de istorum etiam doctorum virorum sententia, reprobos temporarios non consequi verè remissionem peccatorum, nempe coram Deo: quare neque verè irritam in eis fieri posse, vbi verè nulla est. De iudicio autem Ecclesiæ, alia est quæstio: sed ea ad præsentem locum non pertinet. De septimo igitur capite, hæc dicta sunt.

D E S T V D I O C H R I S T I A N I H O M I N I S :

in cap. 2. Epistolæ D. Iohannis, in illa verba:

Τενία μὲν, τῶν τε χάριτων ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀμαρτήτε.

In hac prima parte, summam totius doctrinæ Christianæ complectitur Apostolus. Duo enim sunt studia Christiani hominis, in quæ tota tendit Christiana doctrina: studium innocentiae, ac sanctitatis: & studium fidei, ac pietatis.

STVDIVM innocentiae voco, studium vitandi peccata, & faciendi bona opera, denique studium diuinæ legis implendæ. Studium pietatis appello, studium fiduciæ, de remissione peccatorum, deq; æterna salute consequenda, in vnum verum Deum, & in vnum IESVM CHRISTVM collocandæ & firmandæ: denique studium amplectendi & retinendi Euangelij fide.

IN hæc duo studio resolui totam Scripturam sacram, hinc manifestum est. Vniuersa enim Scriptura (vt scitis) secatur in duas partes, in Legem & Euangelium. Lex docet, quid voluerit & velit Deus nos in suum honorem facere: nempe & vitare malum, & facere bonum. Euangelium docet, quid Deus ipse voluerit & velit in nostram salutem præstare: nempe & ab omni malo liberare, & veris cælestibusque bonis cumulare vtrunque autem per Christum. Illa requirit à nobis obedientiam mandatorum: hoc verò fidem promissionum. Hinc surgit vtrumq; studium, nimirum innocentiae & pietatis: seu, & obedientiae in legem, & fiduciæ in Christum. Sunt autem hæc duo studia ita simul coniuncta, vt vnum sine altero esse non possit. Nam neque lex, quæ vetat iniusta, & mandat iusta, sine fide Euangelij, id est, sine fiducia in Christum, verè vel fieri vel impleri à nobis potest: neque Euangelium, sine obedientia legis: seu fides in Euangelium, sine charitate in Deum & proximum, sinèque charitatis officiis, vllum potest in nobis solidum habere locum. Quare qui innocentiae studet, Euangelium, seu Christum in Euangelio, amplectatur: & rursus, qui fide Christum amplectitur, in studium legis, seu in studium operum fidei incumbat, eamque in Christum fidem, operibus fidei testificetur, omnino necesse est. In his autem sita est tota doctrinæ Christianæ summa.

HÆC tria tradit hīc Apostolus in prima huiusce capitis parte. Primò docet,
BB